

Meranie konsolidácie vo verejných financiách

Erik Bugyi

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť

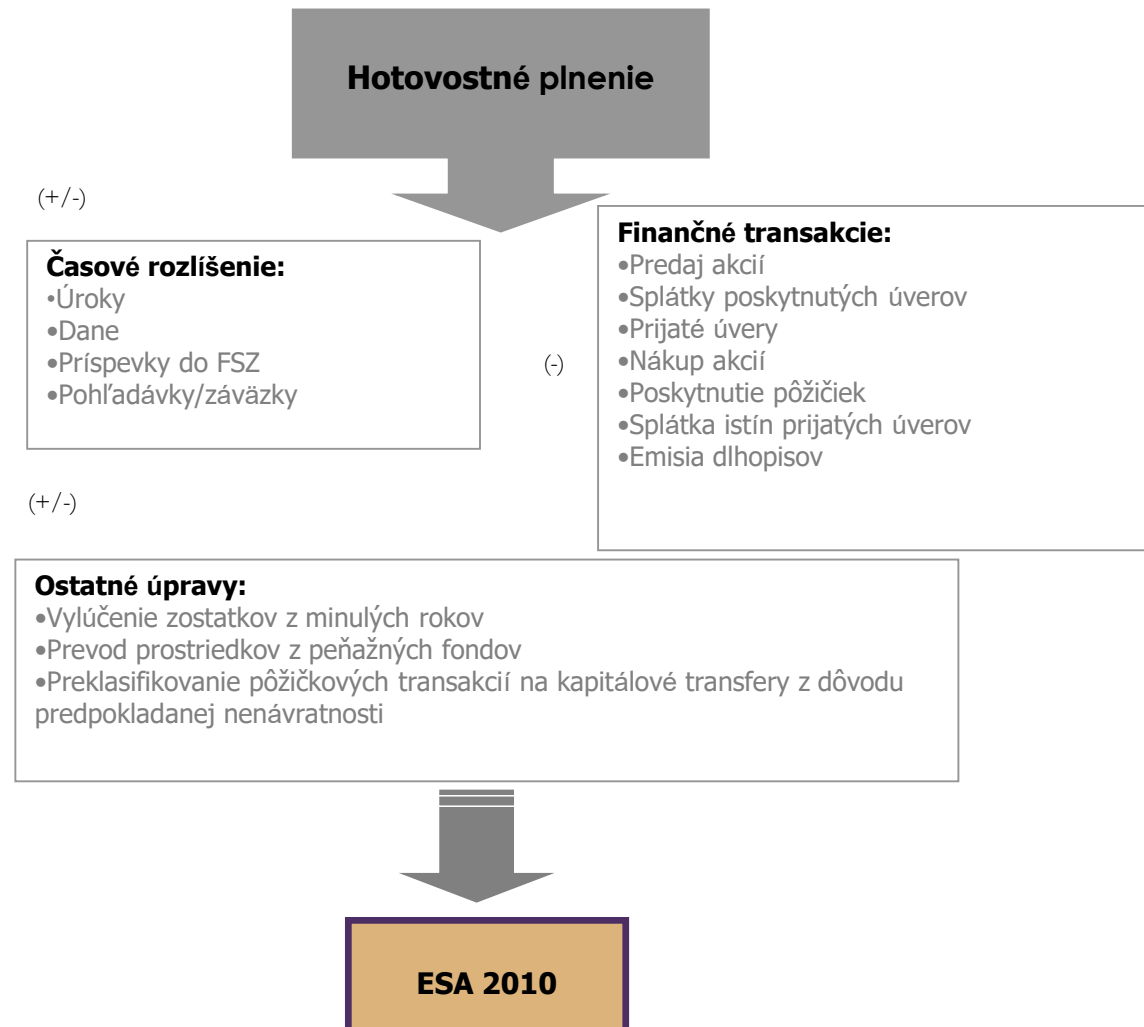
www.rozpoctovarada.sk

Základné ukazovatele verejných financií

- **Hrubý dlh a saldo verejnej správy v metodike ESA 2010**
- ESA 2010 (Európsky systém národných a regionálnych účtov) - medzinárodne kompatibilný účtovný rámec pre systematický a detailný popis celej ekonomiky (t.j. regiónu, krajiny alebo skupiny krajín), jej zložiek a jej vzťahov s inými ekonomikami.
- Konzistentná s SNA 2008, metodológia, pojmy, princípy
- Staršie verzie, ESA95

- ESA2010 zaznamenáva toky na základe zásady zachytenia transakcie v čase vzniku nároku (accrual basis); to znamená vtedy, keď je ekonomická hodnota vytvorená, transformovaná alebo likvidovaná, alebo vtedy, keď nároky a záväzky vznikajú, sú transformované alebo zrušené.
- Vylúčenie finančných transakcií - za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí. Dochádza k zmene typu finančného aktíva alebo pasíva.
- Ostatné úpravy

Prechod z cash na ESA2010

Verejný sektor

- Nemá oficiálnu definíciu
- Dá sa odvodiť z ESA2010 princípov (verejný – vlastníctvo a manažérska kontrola štátu)
- Skôr už analytický koncept – závisí čo sledujeme

Verejný sektor

S.13 Verejná správa (ESA 2010)

Subsektory S.13

S.1311 Ústredná (centrálne) VS

S.1312 Regionálna VS

S.1313 Miestna (lokálna) VS

S.1314 Fondy sociálneho zabezpečenia

S. 12 Finančné korporácie

SZRB, NBS

komerčné banky,
poistovne

S. 11 Nefinančné korporácie

ŽS Cargo, teplárne,
SPP

Bežné súkromné
podnikateľské
subjekty

Prečo merať konsolidáciu

Vláda výrazne znížila deficit
z 2,5 % HDP na 1,5 % HDP

Zlepšenie o 1,0 % HDP

Vláda výrazne znížila deficit
z 2,5 % HDP na 1,5 % HDP

Zlepšenie o 1,0 % HDP

Prečo merať konsolidáciu

Vláda výrazne znížila deficit
z 2,5 % HDP na 1,5 % HDP

Zlepšenie o 1,0 % HDP

Vláda výrazne znížila deficit z
2,5 % HDP na 1,5 % HDP

Zlepšenie o 1,0 % HDP

**Môže byť niekde
problém?**

Prečo merať konsolidáciu

Vláda výrazne znížila deficit
z 2,5% HDP na 1,5 % HDP

Zlepšenie o 1,0 % HDP

Vláda výrazne znížila deficit z
2,5 % HDP na 1,5 % HDP

Zlepšenie o 1,0 % HDP

**Pýtajme sa čo a akým spôsobom
prispelo k jeho zníženiu**

Prečo merať konsolidáciu

...na saldo a dlh vplýva množstvo faktorov

www.rozpoctovarada.sk

- Ekonomický vývoj
- Jednorazové opatrenia
- Vplyvy už existujúcich politík
- Opatrenia bez vplyvu na saldo v dlhodobom horizonte
- Opatrenia s vplyvom na dlhodobú udržateľnosť
- Opatrenia s vplyvom/bez vplyvu na čisté bohatstvo
- Chceme dosiahnuť nejaký cieľ

Odpoveď na otázku: Aký je reálny vplyv opatrení vlády na verejné financie?

- Analytický obraz o vývoji verejných financií – snaha oddeliť rôzne vplyvy na verejné financie (makro, minulé vplyvy, budúce plány vlády – trvalé a dočasné opatrenia)
- Skvalitnenie a zvýšenie transparentnosti diskusií o fiškálnej politike vlády
- Vyhodnotenie voči existujúcim fiškálnym pravidlám (národná a nadnárodná úroveň) resp. historickému vývoju – odporúčania pre fiškálnu politiku

Ako merať konsolidáciu?

Viacero ukazovateľov, ktoré merajú rôzne aspekty – dôležitá je správna interpretácia

- **Časové hľadisko** – krátkodobý a strednodobý horizont (aktuálny rozpočet) a dlhodobý horizont (dlhodobá projekcia verejných financií)
- **Prístupy** – **top-down** (agregátne ukazovatele) a **bottom-up** (jednotlivé opatrenia)

- Agregátne ukazovatele (cyklicky očistené saldo, štrukturálne saldo verejných financií) a ich medziročná zmena
- Ľahko interpretovateľné (ekonomika na úrovni potenciálu), relevantné pre analýzy udržateľnosti alebo fiškálny dohľad
- Problémy s merateľnosťou (potenciálny produkt, elasticity daní)
- Ukazovatele ovplyvnené aj inými faktormi (zmeny v zložení ekonomického rastu, zmeny v cenách aktív, nastavenia hosp. politík v minulosti)

- Suma jednotlivých opatrení vlády voči predpokladu nezmenených politík
- V lepšej miere zachytáva aktuálne vplyvy fiškálnej politiky vlády
- Kľúčovú úlohu zohráva zostavenie scenára nezmenených politík vrátane makroekonomického scenára
- Problémy so stanovením benchmarku najmä na strane výdavkov (výdavky, o ktorých pravidelne rozhoduje vláda)
- Absencia medzinárodnej porovnateľnosti

Kedy by ste chceli byť ministrom?

...je rozdiel, či vám existujúce podmienky pomáhajú alebo priťažujú

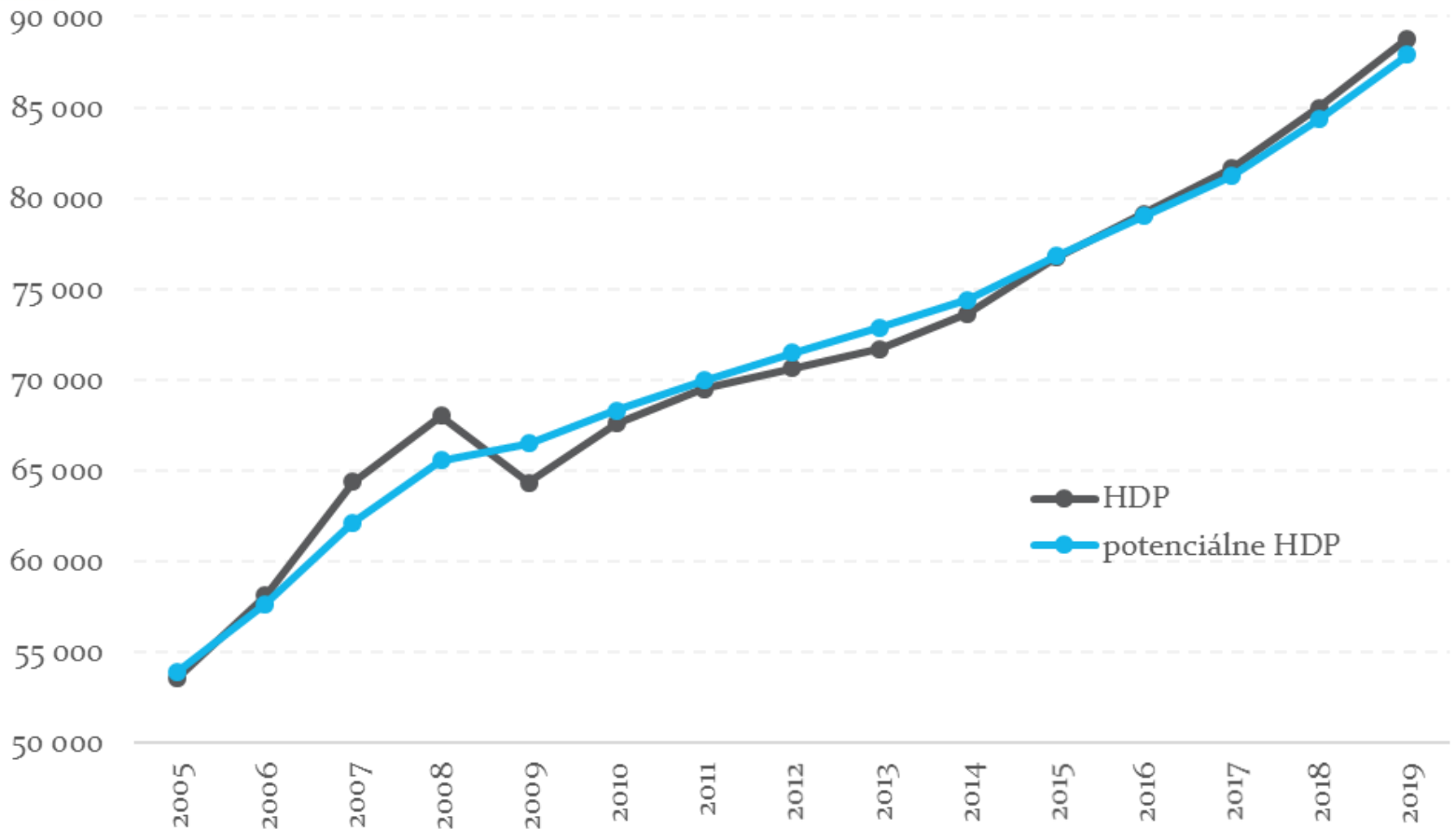

Vplyv ekonomického vývoja (1)

...snaha očistiť cyklický vývoj ekonomiky

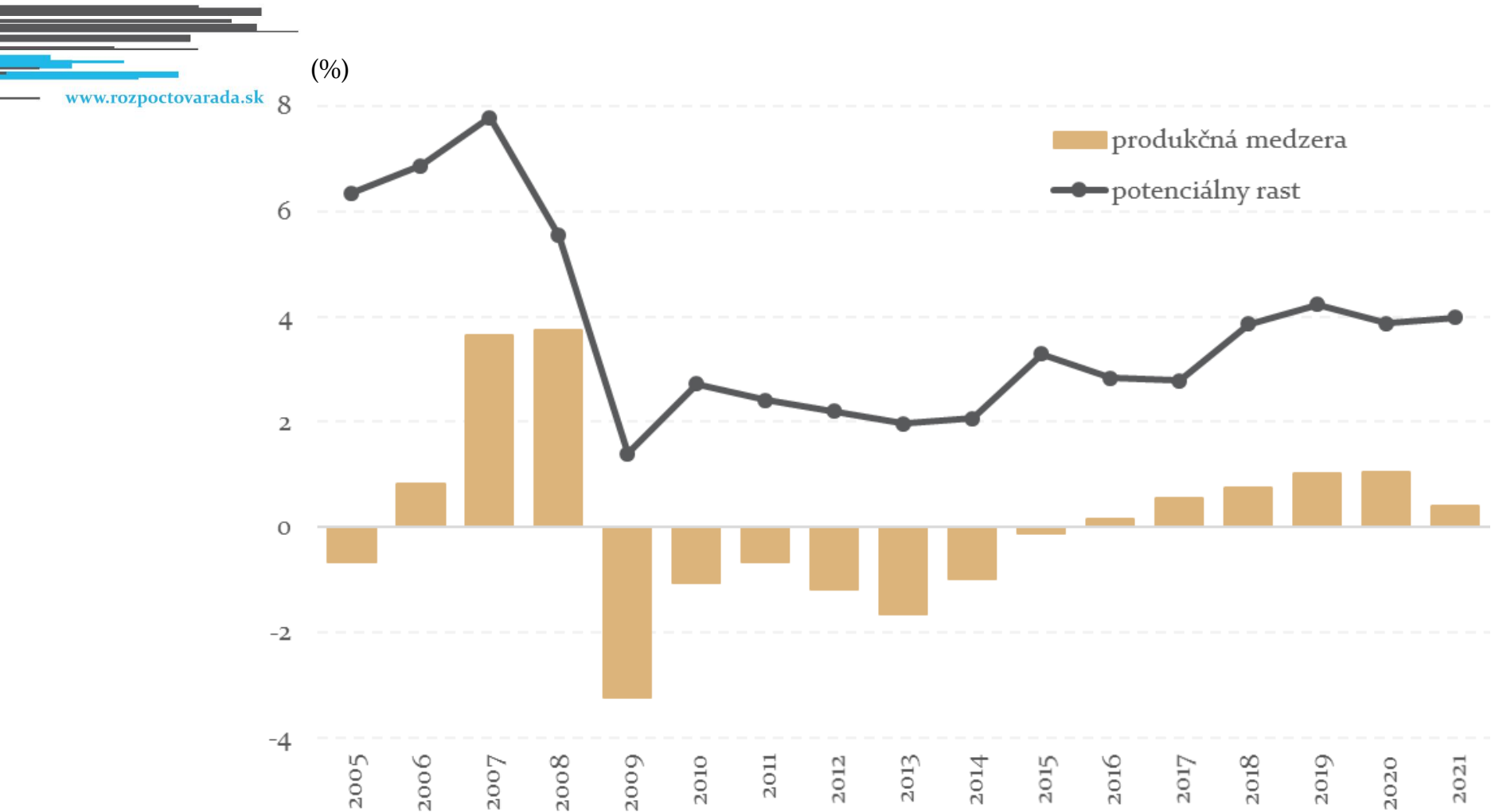

www.rozpoctovarada.sk (mil. eur)

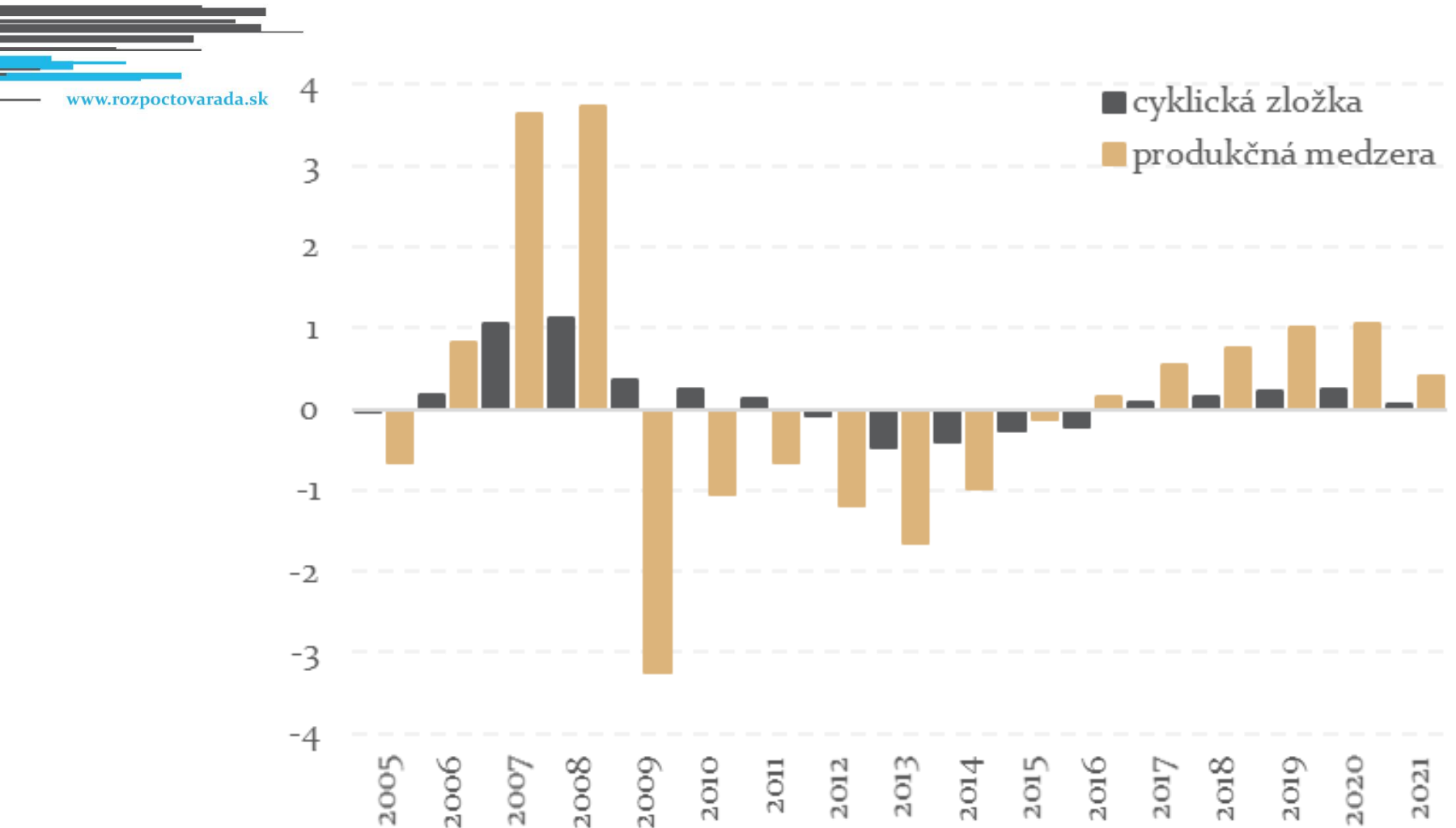
Vplyv ekonomického vývoja (2)

...snaha očistiť cyklický vývoj ekonomiky

Vplyv ekonomického vývoja (3)

...snaha očistiť cyklický vývoj ekonomiky

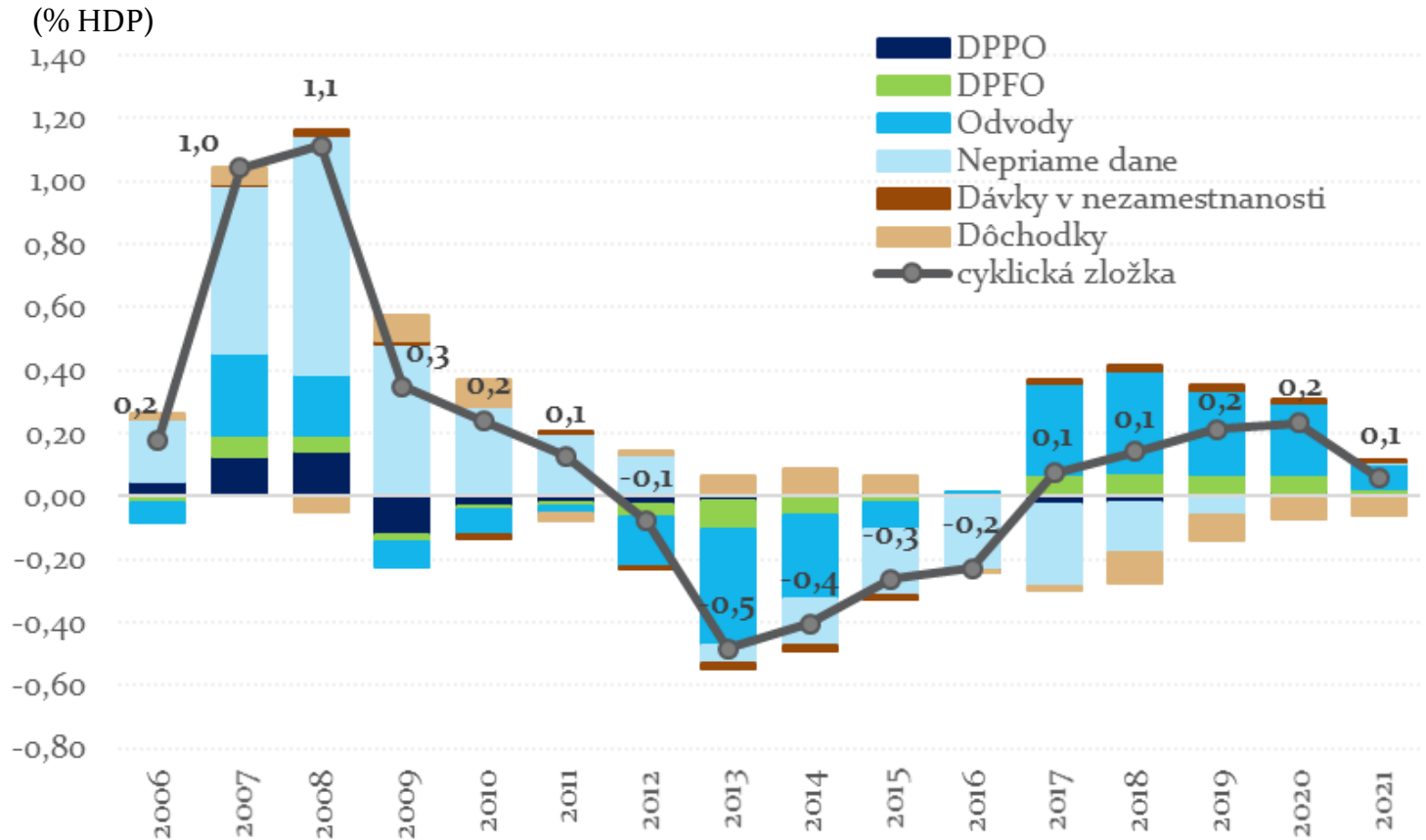

Vplyv ekonomického vývoja (4)

...snaha očistiť cyklický vývoj ekonomiky

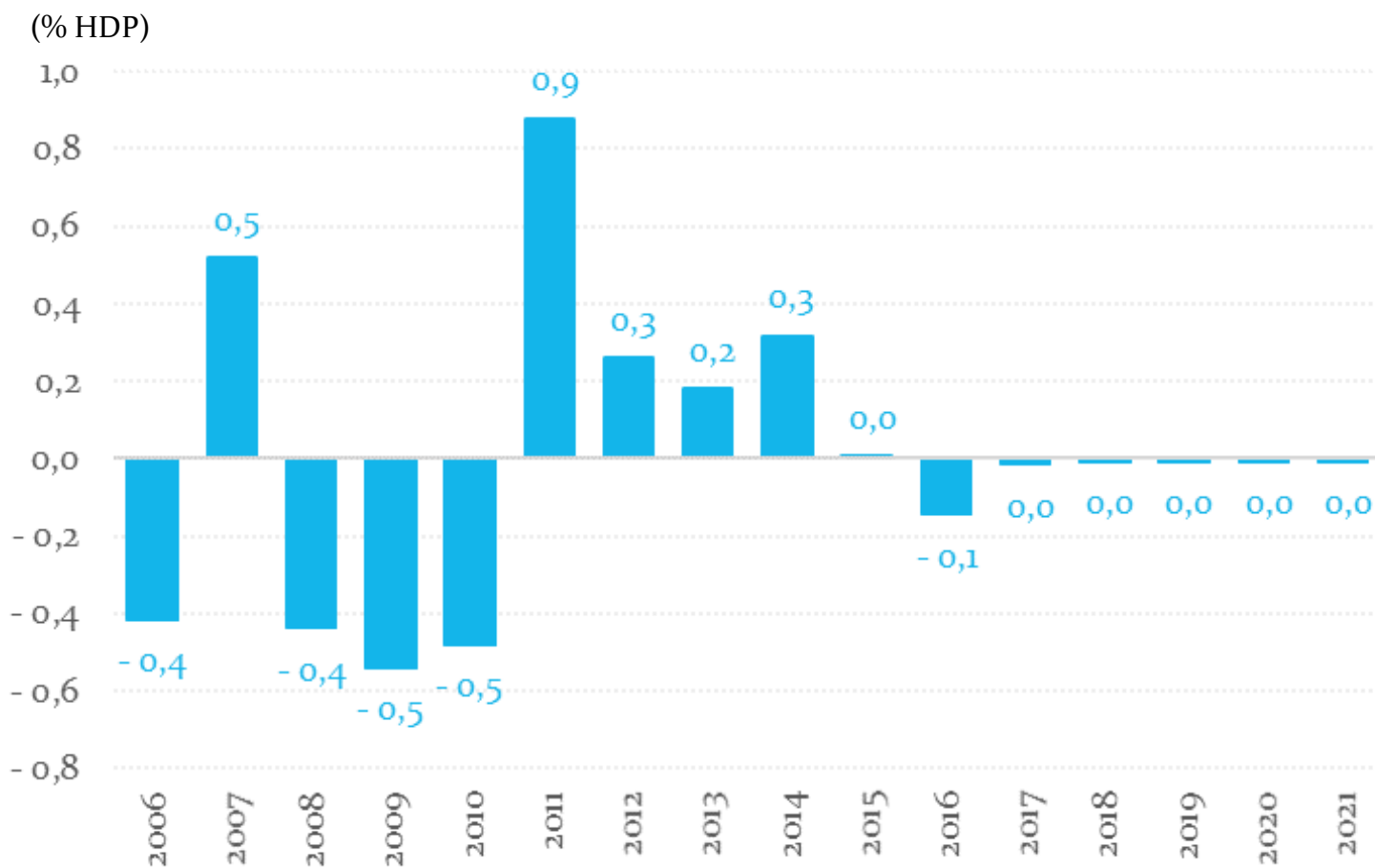

www.rozpoctovarada.sk

Cyklické saldo vyjadruje reakciu príjmov a výdavkov rozpočtu na zmeny hospodárskeho cyklu pri voľnom fungovaní automatických stabilizátorov.

Jednorazové a dočasné vplyvy (1)

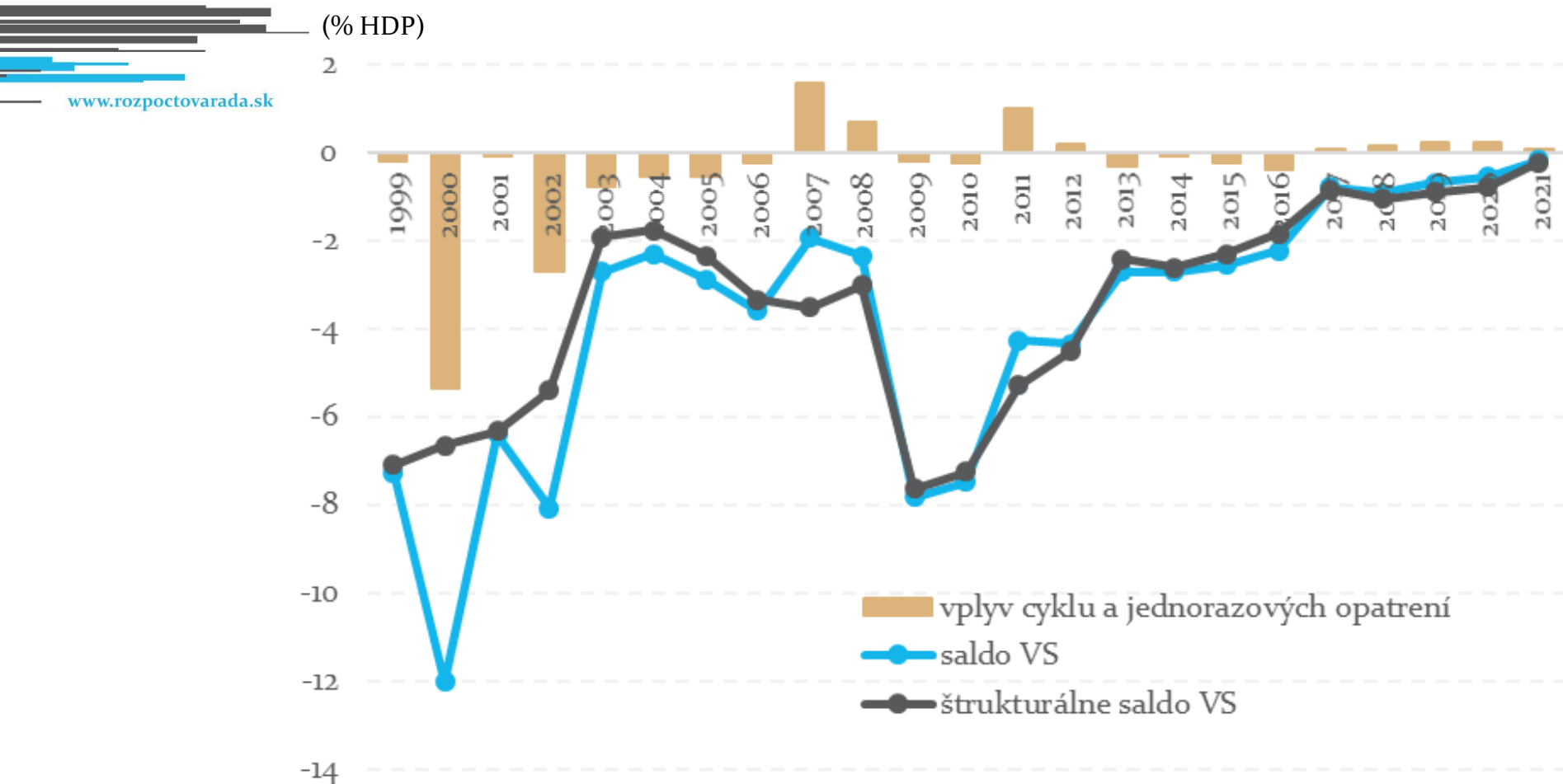

Tab: Jednorazové vplyvy identifikované RRZ v rokoch 2006-2018 (mil. eur)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
- spotrebné dane - predzásobenie	-143	326	-192	-134	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- DPFO - dočasné zvýšenie nezdan. časti základu dane DPFO	-	-	-	-170	-211	-	-	-	-	-	-	-	-
- príjmy Sociálnej poisťovne z oddĺženia zdravotníctva	-	-	-	-	-	59	-	-	-	-	-	-	-
- príjem/úhrada DPH z PPP projektu (Granvia)	-	-	-	-	-	174	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6
- príjmy z predaja telekomunikačných licencií	-	-	-	-	-	88	-	-	164	-	-	-	-
- tovarové deblokácie a odpustenie pohľadávok	-62	-	-237	-	-78	-	-	-	-	-	-	-	-
- prevzatie záruk FNM - rizikové záruky	-35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- náklady spojené so suchom/povodňami	-	-	-	-	-113	-	-	-	-	-	-	-	-
- časové rozlíšenie záväzkov ŽSSK/ŽSR (do r.2010)	6	0	5	83	76	-	-	-	-	-	-	-	-
- mimoriadny odvod v bankovom sektore (vrátane DPPO)	-	-	-	-	-	-	40	-	-	-	-	-	-
- dividendy	-	-	71	88	-	110	186	-	-	-	-	-	-
- doplatok dôchodkov ozbrojeným zložkám zo Soc. poisťovne	-	-	-	-	-	-	-	-8	-58	-	-	-	-
- prepočet výšky odvodu do rozpočtu EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	58	-	-	-	-
- časové rozlíšenie DPH	-	-	54	-46	-19	167	-59	117	-9	12	-39	-7	-
- pokuta protimonopolného úradu	-	-	-	-	-	-	-	-	45	-	-26	-	-
- vratky domácnostiam za spotrebu plynu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-46	-	-
- vysporiadanie zariadení cyklotrónového centra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- správny poplatok pre on-line hazard	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- splácanie NFV Cargo a.s. (kapitálový transfer)	-	-	-	-166	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- splátka NFV Vodohospodárska výstavba, š.p. (kap.transfer)	-	-	-	-	22	22	27	30	48	-	-	-	-
CELKOVO	-234	326	-299	-345	-323	621	188	134	241	6	-117	-13	-6
(% HDP)	-0,4	0,5	-0,4	-0,5	-0,5	0,9	0,3	0,2	0,3	0,0	-0,1	0,0	0,0

Štrukturálne saldo (1)

...zmena salda pred a po úprave

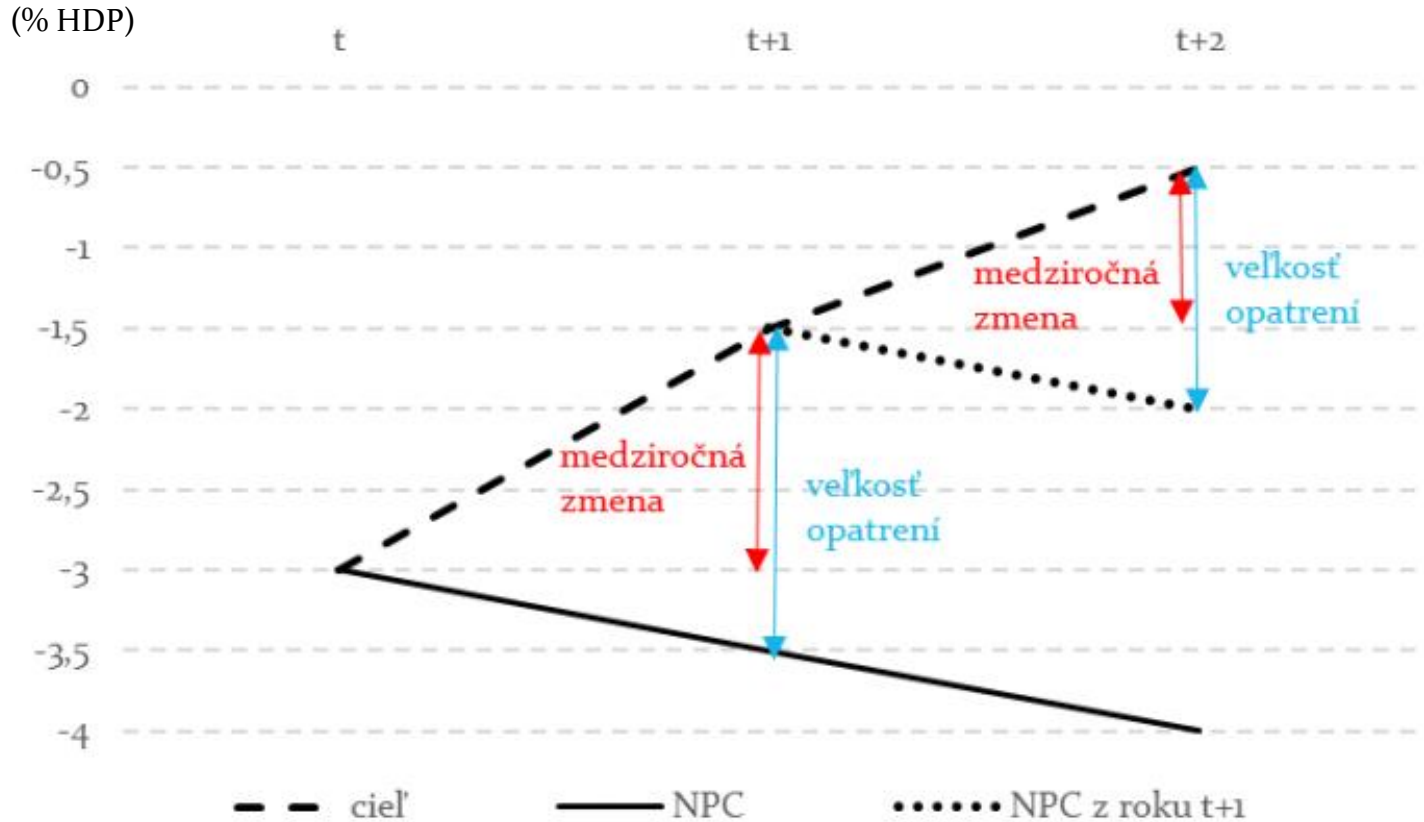

...saldo upravené o vplyv hospodárskeho cyklu a jednorazové vplyvy

- Vyhodnocuje sa úroveň a medziročná zmena štrukturálneho salda:
 - jeden z kľúčových ukazovateľov pri plnení európskych (Pakt stability a rastu) a národných (pravidlo o vyrovnanom rozpočte) fiškálnych pravidiel
 - vláda si v strednodobom horizonte definuje ciele v podobe štrukturálneho salda

Vplyv existujúcich politík

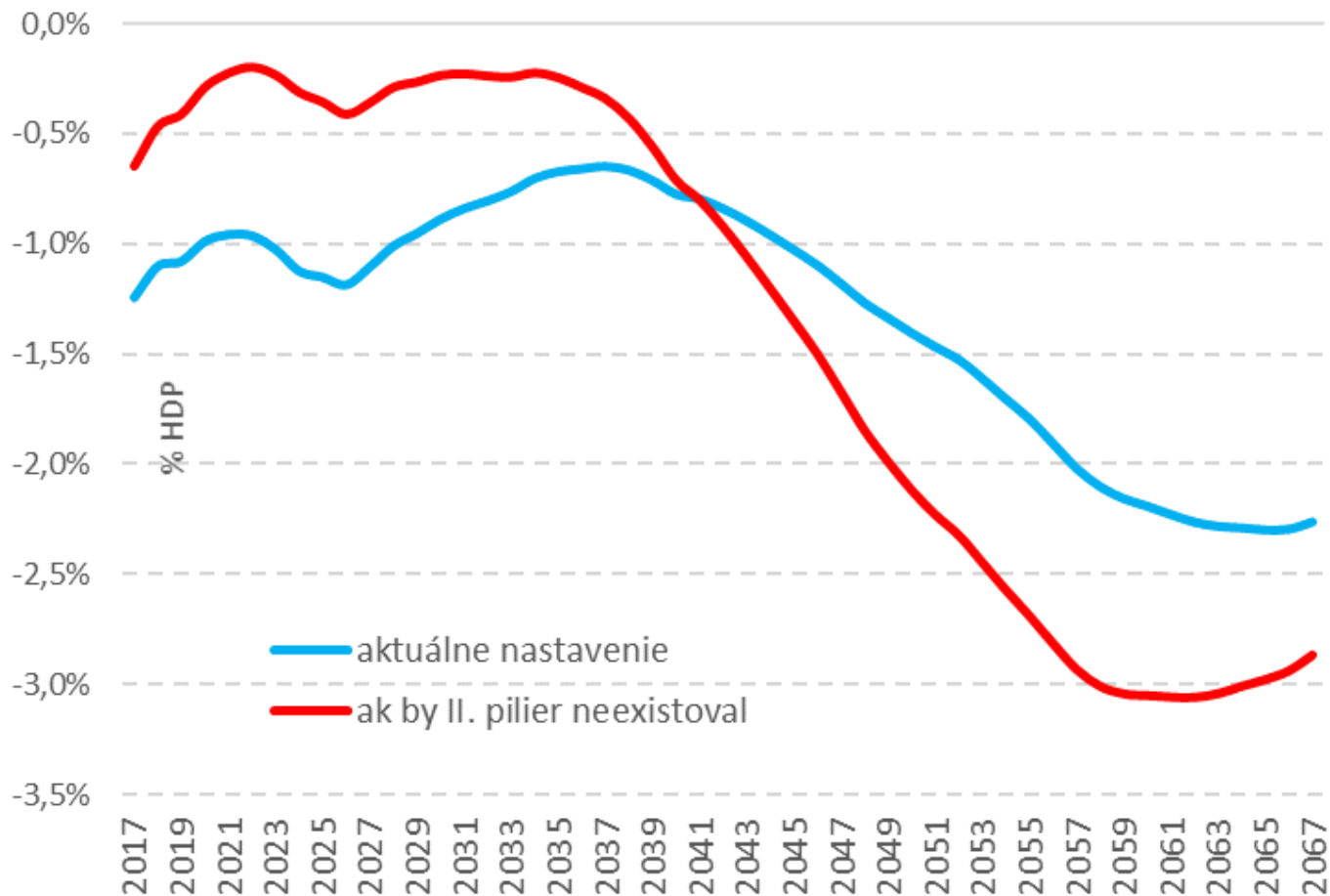
...ako by sa vyvíjal rozpočet bez zásahov vlády (NPC scenár)

- Na dosiahnutie cieľa je potrebné prijať viac opatrení ako je medziročná zmena salda
- Ukazovatele: veľkosť opatrení a konsolidačné úsilie vlády

Opatrenia bez vplyvu na dlhodobú udržateľnosť

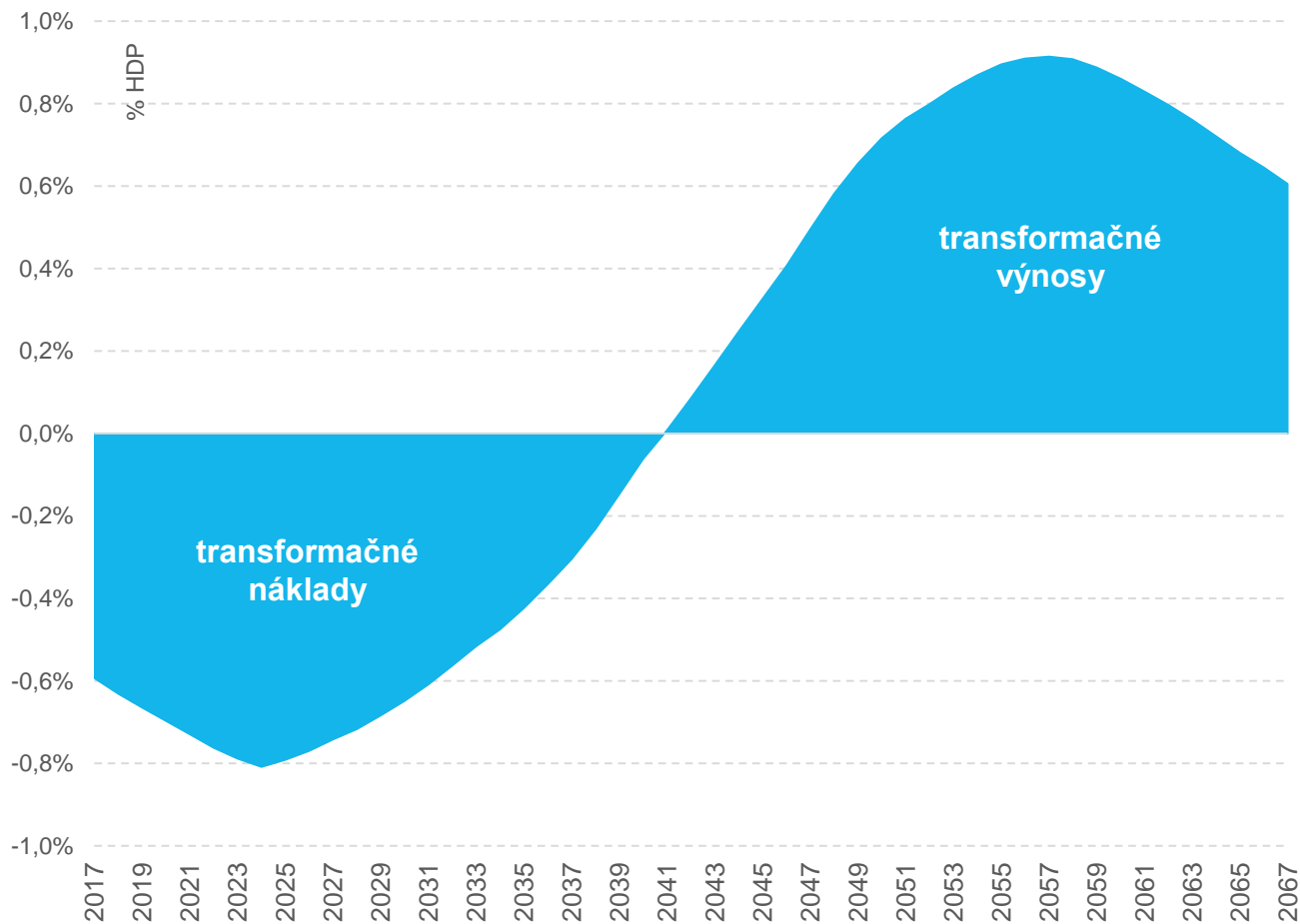
...saldo dôchodkového systému

Opatrenia bez vplyvu na dlhodobú udržateľnosť

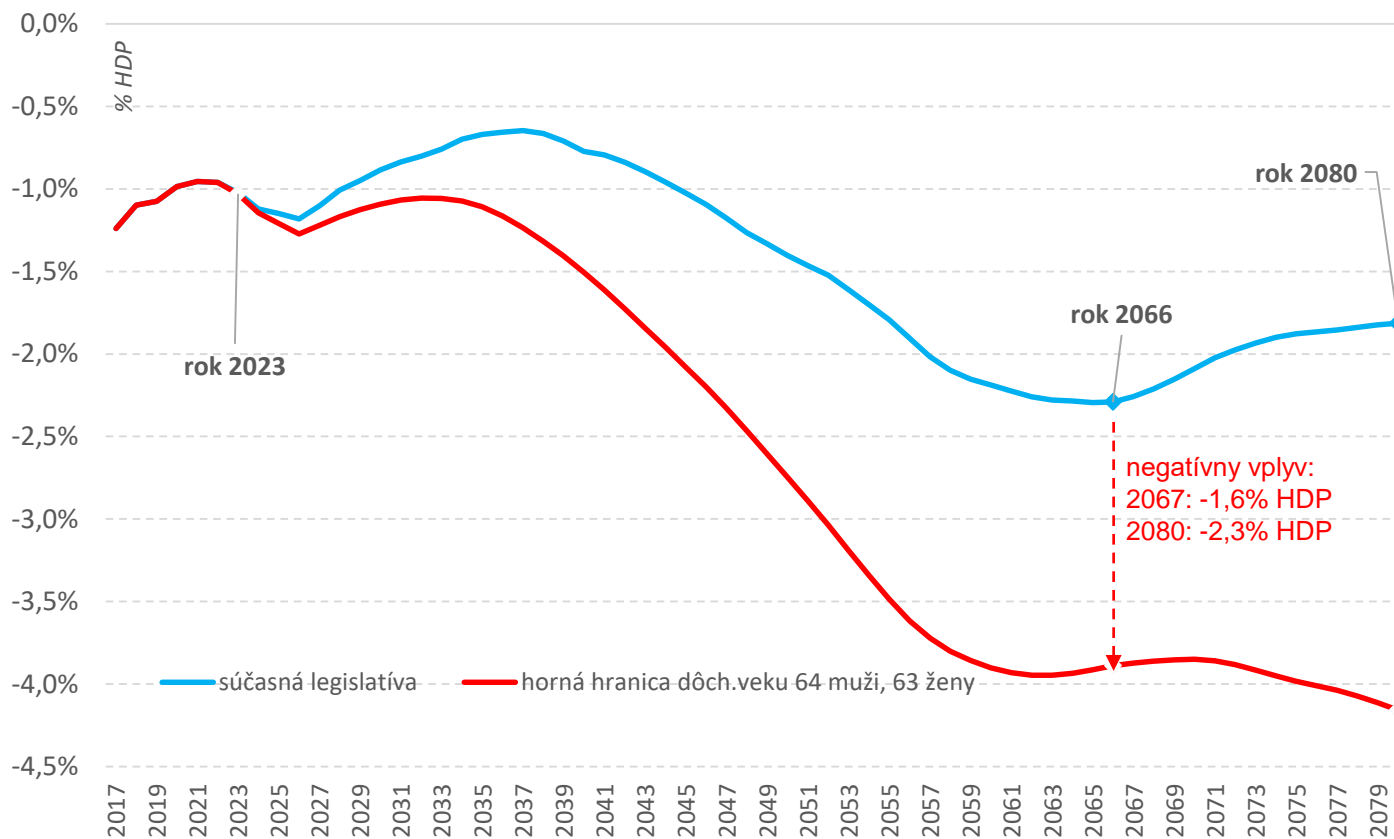
...náklady a výnosy z pohľadu verejnej správy spojené s existenciou druhého piliera

www.rozpoctovarada.sk

Opatrenia s vplyvom na dlhodobú udržateľnosť

...vplyvy schváleného zastropovania veku odchodu do dôchodku

Zdroj: KRRZ, Dôchodkový vek: Mýty a fakty. Komentár 2018/02, september 2018.

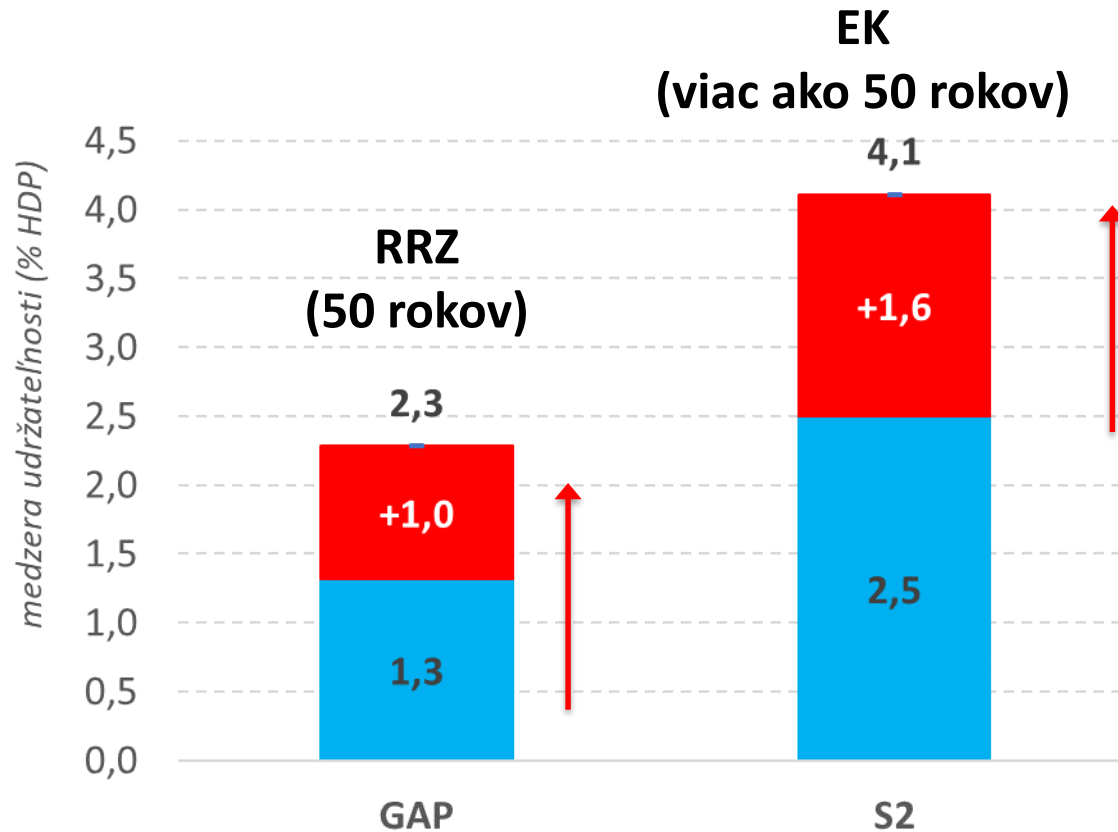
Indikátory medzery dlhodobej udržateľnosti

www.rozpoctovarada.sk

- Dôležitý ukazovateľ pre hodnotenie fiškálnej politiky vlády v dlhodobom horizonte
- Vyjadruje potrebu **permanentného zlepšenia aktuálneho salda verejných financií** na to, aby sa neprenášali neúmerne bremená na budúce generácie
- **Základný predpoklad:** rovnaké hospodárenie VS (v štrukturálnom vyjadrení) počas celého horizontu ako v počiatočnom roku, na ktoré sa v budúcnosti ešte „nabalia“ najmä vplyvy demografických zmien
 - okrem **budúceho tlaku na verejné financie zo starnutia populácie** teda berie do úvahy aj **dnešnú fiškálnu pozíciu** (dlh a deficit)
- **Indikátory medzery dlhodobej udržateľnosti**
 - RRZ: **GAP** (Správa o dlhodobej udržateľnosti)
 - EK: **S₁, S₂** (Sustainability report)

- **S₁ indikátor (EK)** – predstavuje hodnotu, o ktorú by sa malo zmeniť štrukturálne primárne saldo (pomocou zvýšenia daní alebo znížením „neúrokových“ výdavkov), aby úroveň verejného dlhu **o 15 rokov bola 60% HDP**.
- **S₂ indikátor (EK)** – o koľko sa musí trvale zmeniť štrukturálne primárne saldo (v% HDP), aby súčasná hodnota budúcich štrukturálnych primárnych sald pokryla dnešnú úroveň dlhu. Na rozdiel od S₁, indikátor S₂ berie do úvahy projekcie súvisiace so starnutím populácie **v nekonečnom horizonte**, pričom požadovaná zmena salda má zabezpečiť **nerastúcu úroveň dlhu**.
- **Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti - GAP (RRZ)**: predstavuje hodnotu, o ktorú by sa malo zmeniť štrukturálne primárne saldo (pomocou zvýšenia daní alebo znížením „neúrokových“ výdavkov), aby úroveň verejného dlhu bola **o 50 rokov na úrovni 50% HDP**. Okrem výdavkových politík citlivých na starnutie (podľa EK), zahŕňa aj výdavky na PPP, príjmy a výdavky JAVYS a vplyv na príjmy sociálneho poistenia z titulu zavedenia II. piliera (tieto EK nezahŕňa).

Ilustrácia vplyvu stanovenia stropu na dôchodkový vek

- RRZ: Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti sa zvýši o 1,0 % HDP, čo znamená potrebu prijať dodatočné opatrenia v sume 870 mil. eur
- Hodnotenie EK: stredné riziko udržateľnosti pri S2 2,5 % HDP.

Pohľad cez čisté bohatstvo (1)

- Je súvahou, „bilanciou“ štátu - vyjadruje rozdiel medzi všetkými aktívami a pasívami (pohľad cez stavové veličiny)

AKTÍVA		PASÍVA	
A1	Budovy	L1	Explicitný dlh
A2	Infraštruktúra	L2	Implicitný dlh
A3	Zásoba kapitálu	L3	Podmienený dlh
A4	Vklady a úložky	L4	Iné pasíva
A5	Čisté bohatstvo centrálnej banky		
A6	Čisté bohatstvo štátnych podnikov		
A7	Prírodné zdroje		
A8	Ekologické bohatstvo		
A9	Iné aktíva vrátane daňovacej kapacity		
		Čisté bohatstvo	

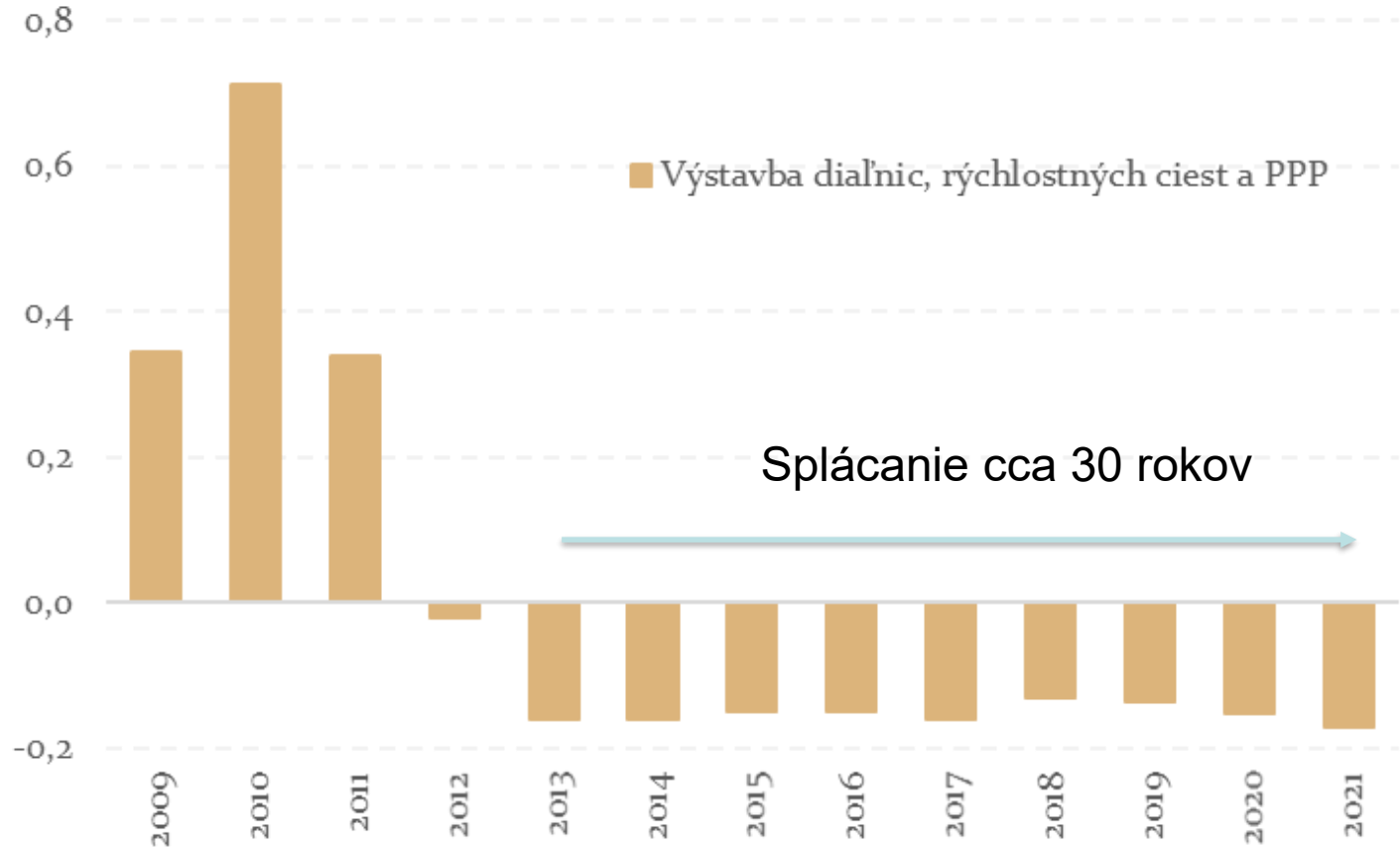
Opatrenia v strednodobom horizonte s pozitívnym vplyvom na saldo verejnej správy, ale z dlhodobého hľadiska by mali mať pri správnom nastavení približne neutrálny vplyv na čisté bohatstvo

- osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií.

Opatrenia, ktoré môžu mať v strednodobom horizonte pozitívny alebo neutrálny vplyv na saldo verejnej správy, pričom ich negatívne vplyvy na saldo rozpočtu a dlh sa prejavujú v dlhodobom horizonte.

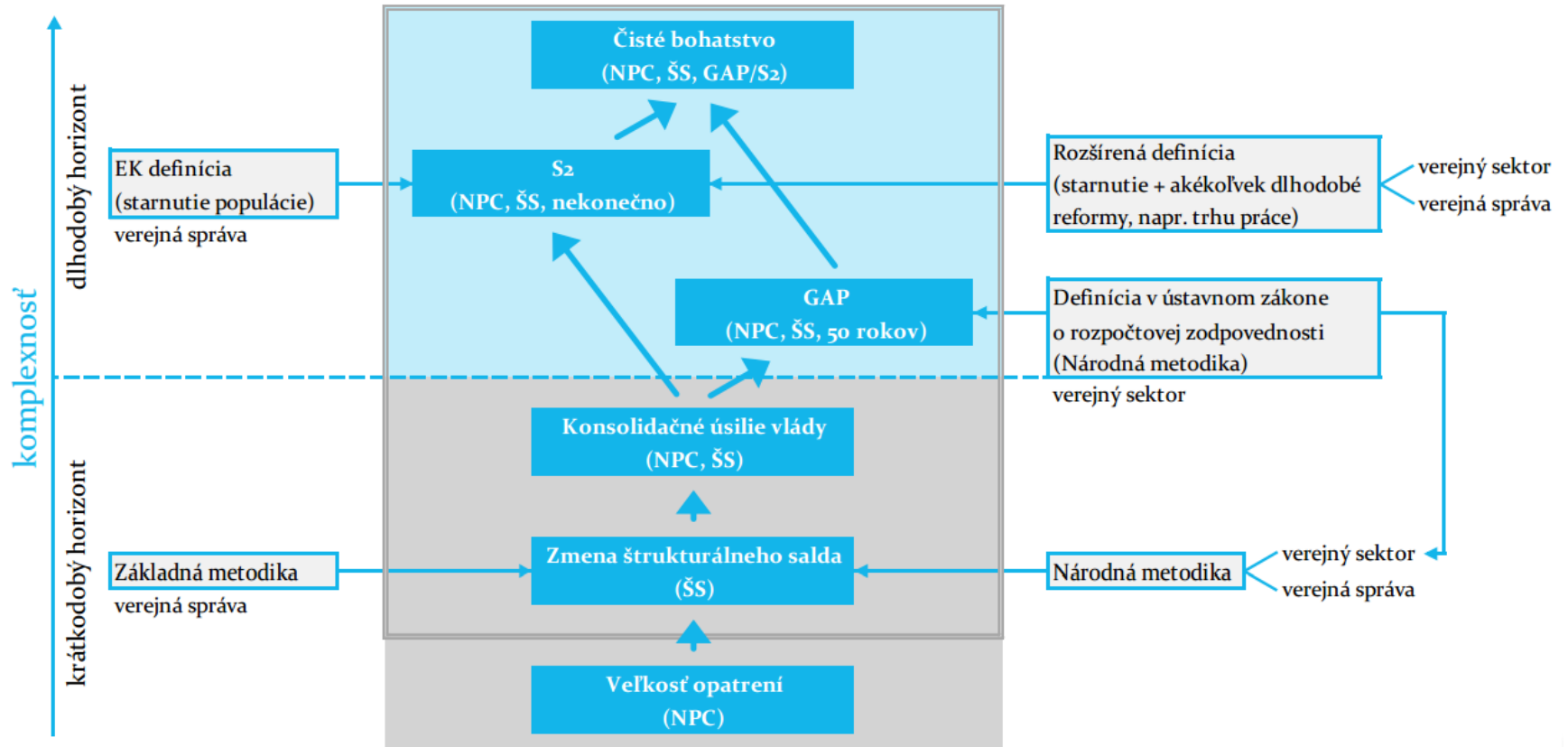
- konsolidácia znižovaním investícií
- dlhodobo stratové štátne podniky
- schválenie nového PPP projektu

Opatrenia bez vplyvu na dlhodobú udržateľnosť a čisté bohatstvo

Ukazovatele konsolidácie

www.rozpoctovarada.sk

Legenda: Dlhodobé vplyvy (2. pilier, PPP, jadro), NPC - scenár bez zmeny politik, ŠS - štruktúrné saldo, GAP - ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti

Aké je konsolidačné úsilie?

Otázka 1: Vláda znížila deficit znížením príspevkov do 2. piliera.

Otázka 2: Vláda deficit nezmenila, ale schválila zvyšovanie dôchodkového veku od ďalšieho roku.

Aké je konsolidačné úsilie ?

Otázka 1: Vláda znížila deficit znížením príspevkov do 2. piliera.

Otázka 2: Vláda deficit nezmenila, ale schválila zvyšovanie dôchodkového veku od ďalšieho roku.

- Zameranie sa na strednodobý horizont (ale kritika asymetrickosti)
- Vplyv na ciele (strednodobý rozpočtový cieľ)
- Princíp opatrnosti – bude opatrenie aj skutočne implementované?

Aké je konsolidačné úsilie?

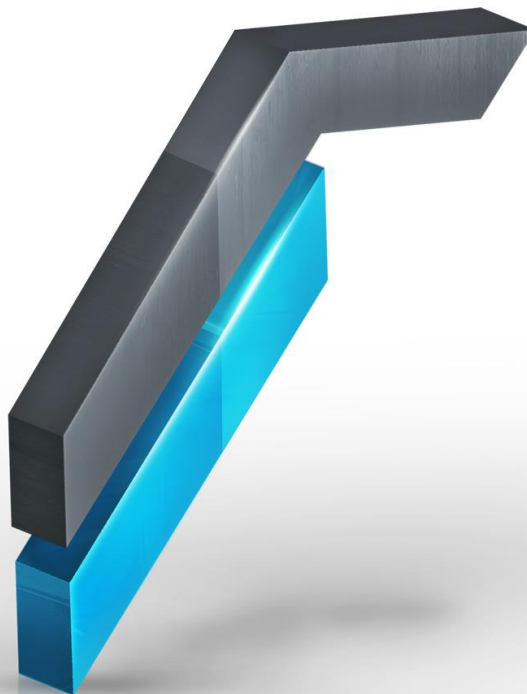
Otázka 1: Deficit rozpočtu v metodike ESA2010 sa medziročne zlepšil o 1 % HDP.

Ekonomika fungovala výraznejšie pod svojim potenciálom s vplyvom na saldo 0,2 % HDP, vláda získala mimoriadne príjmy z pokuty uloženej protimonopolným úradom v sume 0,3 % HDP, z dôvodu existujúceho nastavenia indexácie dôchodkov sa deficit medziročne znížil o 0,5% HDP a mimo iných opatrení vláda zvýšila príspevky do 2. piliera s celkovým vplyvom 0,1 % HDP.

V akej výške vláda prispela k trvalému zlepšeniu hospodárenia verejných financií, t.j. v akej výške bolo konsolidačné úsilie vlády?

Aké je konsolidačné úsilie ?

- a) 0,5 % HDP
- b) 0,9 % HDP
- c) 0,1 % HDP
- d) 0,7 % HDP
- e) 0,3 % HDP

Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia

Ďakujem za pozornosť!

Krátkodobé a strednodobé hľadisko

1. Veľkosť opatrení
2. Zmena štrukturálneho salda
3. Konsolidačné úsilie vlády

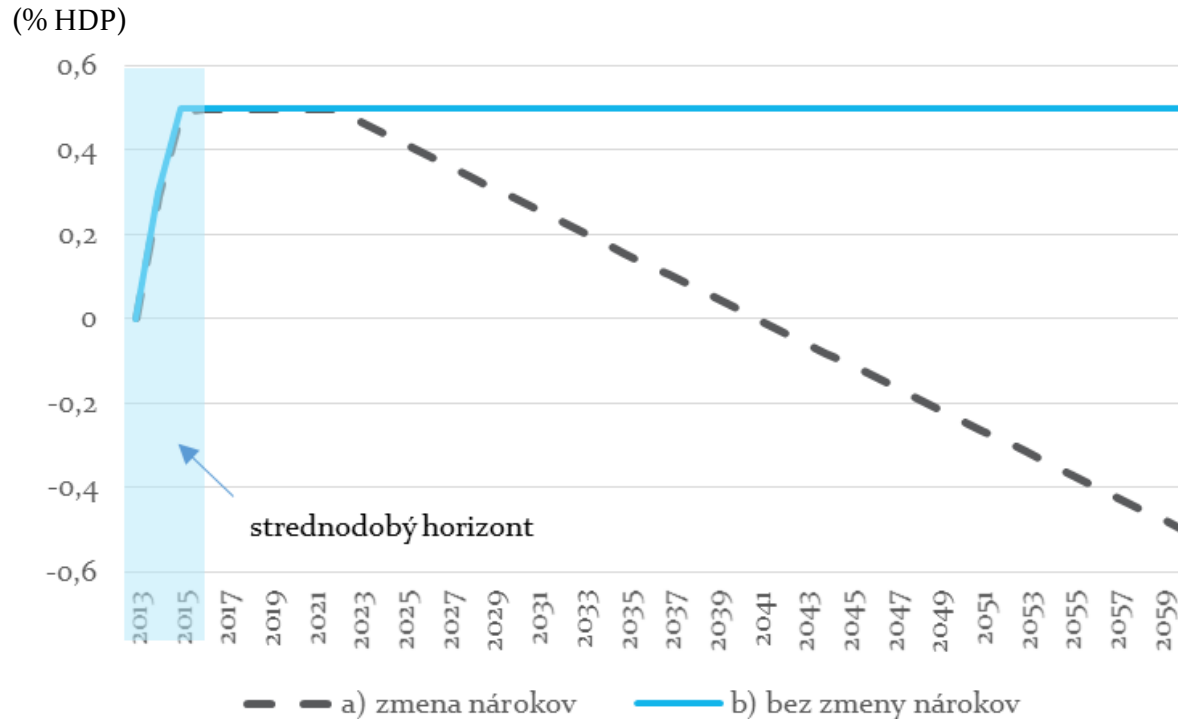
Dlhodobé hľadisko

4. Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti
5. Ukazovateľ S₂
6. Čisté bohatstvo

Príklad: zvýšenie odvodov, ktoré je sprevádzané aj vyššími budúcimi nárokmi na dávky

V krátkodobom horizonte sa trvale zvyšujú príjmy – vláda šetrí

V dlhodobom horizonte – vplyv môže byť rôzny (pozitívny, neutrálny až negatívny) v závislosti od toho, ako sa premietnu do zmeny budúcich nárokov

- Strednodobé ukazovatele nemusia zachytiť všetky vplyvy daného opatrenia (rôzne dlhodobé vplyvy opatrení pri rovnakých vplyvoch v strednodobom horizonte)

Ukazovatele dlhodobého horizontu - komplexnejšie, keďže zohľadňujú dlhší časový rad v porovnaní so strednodobými ukazovateľmi, ale:

- vyššia miera neistoty pri projekciách,
- časové ohraničenia projekcií (napríklad do roku 2060, pričom po tomto období sa uvažuje s nezmenenými vplyvmi),
- citlivé na použité predpoklady (diskontovanie).

Použitie ukazovateľov - prehľad

Prehľad prístupov k meraniu konsolidácie vo verejných financiách

inštitúcia	ukazovateľ	využitie
Krátkodobé a strednodobé ukazovatele		
EK	zmena štrukturálneho salda	SGP (preventívna a nápravná časť)
	veľkosť opatrení	SGP (nápravná časť)
	výdavkové pravidlo	SGP (preventívna a nápravná časť)
OECD	zmena cyklicky očisteného salda	ekonomické prehľady
MMF	zmena štrukturálneho salda	monitoring členských krajín (misie Article IV)
	veľkosť opatrení	monitoring členských krajín (misie Article IV)
MFSR	zmena štrukturálneho salda	SGP, fiškálny kompak
	výdavkové pravidlo	SGP, fiškálny kompak
	zmena analyticky upraveného salda	rozpočet verejnej správy
	veľkosť opatrení	rozpočet verejnej správy
NBS	zmena analyticky upraveného salda	hodnotenie rozpočtu
	zmena štrukturálneho salda**	pre účely ECB a jej pracovných skupín
RRZ	zmena analyticky upraveného salda	hodnotenie rozpočtu
	zmena štrukturálneho salda	fiškálny kompak
	výdavkové pravidlo	fiškálny kompak
	štrukturálne primárne saldo verejného sektora	ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti
	konsolidačné úsilie vlády	hodnotenie rozpočtu

1. Aká je veľkosť opatrení vlády zahrnutých v rozpočte?

Veľkosť opatrení - VO (veľkosť konsolidačných opatrení, bottom-up fiscal effort)

- Ide o rozdiel medzi želaným/skutočným saldom a saldom verejnej správy za predpokladu nezmenených politík v danom roku

$$VO_{(t)} = \text{saldo}_{(t)} - \text{NPC saldo}_{(t)}$$

- Dôležitú úlohu zohráva spôsob zostavenia NPC scenára
- Zahŕňa aj vplyv fiškálnej politiky na makroekonomický vývoj

Pozitíva/negatíva VO

pozitíva	negatíva
<ul style="list-style-type: none"> • jednoduchá prezentácia veľkosti potrebných opatrení, • zohľadňuje vývoj verejných financií za predpokladu nezmenených politík, 	<ul style="list-style-type: none"> • nutnosť vypracovania kvalitného NPC scenára (vrátane makroekonomického scenára), • ex post kalkulácia je limitovaná existenciou NPC scenárov s rôznymi štartovacími rokmi, • neberie do úvahy vplyvy mimo kontroly vlády, ani charakter prijatých opatrení.

2. Aká veľká je trvalá udržateľná zmena salda?

Zmena štrukturálneho salda – ZŠS (konsolidačné úsilie, top-down fiscal effort, štrukturálne konsolidačné úsilie)

• medziročne porovnáva analyticky očistené skutočné/plánované saldá verejnej správy. Zámerom očisťovania je získať saldo, ktoré vláda priamo a dlhodobo ovplyvňuje.

$$Z\check{S}S_{(t)} = \text{očistené saldo}_{(t)} - \text{očistené saldo}_{(t-1)}$$

• výsledok pozostáva z vplyvu aktuálnych politík vlády, ich nastavení v minulosti, ako aj iných faktorov

Pozitíva/negatíva ZŠS

pozitíva	negatíva
<ul style="list-style-type: none"> • ide o relatívne jednoduchý výpočet, • existencia dlhých časových radov pre spätnú kalkuláciu, • snaha ukázať dlhodobý vplyv hospodárenia vlády (t. j. očistené o vplyvy, ktoré vláda priamo neriadi a faktory s dočasným vplyvom), 	<ul style="list-style-type: none"> • neberie do úvahy NPC vývoj verejných financií, • identifikácia položiek, o ktoré sa saldo očisťuje, a ich vplyvov môže byť zložitá, • kvalita dát za staršie časové obdobie môže byť nižšia, keďže v minulosti sa systematicky údaje potrebné pre výpočet nezbierali, • zahrnutie nemerateľnej veličiny (potenciálny produkt) do výpočtu.

Dve metodiky výpočtu ZŠS

- metodika EK pre účely fiškálneho dohľadu (úroveň, aj zmena salda), národná metodika (dôraz sa kladie na zmenu salda, nie na úroveň)

Saldo VS

(-) cyklická zložka

(-) jednorazové vplyvy

metodika EK

Štrukturálne saldo VS

(-) vplyv 2. piliera dôchodkového systému

(-) úrokové náklady

(-) vplyv výstavby diaľnic mimo verejnej správy a
PPP projekty

národná metodika

Upravené primárne saldo VS

3. Aká je veľkosť úsilia vlády?

- **Konsolidačné úsilie vlády – KÚV** (nové konsolidačné úsilie)
- predstavuje rozdiel medziročnej zmeny analyticky očisteného skutočného/plánovaného salda a medziročnej zmeny salda v NPC scenári. Vyjadruje príspevok aktuálnej snahy vlády k trvalému zlepšeniu salda.

$$KÚV_{(t)} = \text{očistené saldo}_{(t)} - \text{očistené saldo}_{(t-1)} - (\text{očistené NPC}_{(t)} - \text{očistené NPC}_{(t-1)})$$

Vplyv existujúcich politík – NPC scenár

...vývoj závisí od legislatívy a „bežnej praxe“

www.rozpoctovarada.sk

Zostavenie dlhodobej prognózy príjmov a výdavkov verejnej správy	<ul style="list-style-type: none">• obdobie najbližších 50 rokov• dve časti prognózy (strednodobá a dlhodobá časť) s rôznou mierou detailnosti dostupných predpokladov
Zohľadnenie budúceho hospodárskeho a demografického vývoja	<ul style="list-style-type: none">• žiadne priame, ani nepriame zásahy vlády• naviazanie na vývoj makroekonomických a demografických ukazovateľov: v strednodobom horizonte aj podľa zvyklostí a legislatívy, v dlhodobom horizonte je potrebné zväziť distribučné vplyvy• zohľadnenie vzájomného prepojenia položiek príjmov a výdavkov len odôvodnených prípadoch
Zohľadnenie aktuálneho stavu právneho poriadku	<ul style="list-style-type: none">• platná legislatíva v prípade najväčších položiek, účinná v prípade ostatných• stav legislatívy ku koncu obdobia zostavenia skutočnosti• penalizácia legislatívy účinnej až po skončení funkčného obdobia vlády
Zahrnutie implicitných a podmienených záväzkov	<ul style="list-style-type: none">• možnosť spoľahlivej prognózy• konzervatívny vplyv k zahrnutiu záväzkov (s dôrazom na tie s výsledným negatívnym vplyvom)

Zdroj: RRZ

Pozitíva/negatíva KÚV

pozitíva	negatíva
<ul style="list-style-type: none"> • lepšie vystihnúť dlhodobého vplyvu hospodárenia vlády, • berie do úvahy aj NPC vývoj salda verejných financií, 	<ul style="list-style-type: none"> • citlivosť na kvalitu vypracovaného NPC scenára (vrátane makroekonomického scenára), • kalkulácia časových radov je limitovaná existenciou NPC scenárov vždy z predchádzajúceho roka, • identifikácia položiek, o ktoré sa saldo očisťuje, a ich vplyvov môže byť zložitá, • zahrnutie nemerateľnej veličiny (potenciálny produkt) do výpočtu.

Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti

vyjadruje, o koľko treba v súčasnosti permanentne zvýšiť verejné príjmy alebo znížiť verejné výdavky, aby hrubý verejný dlh v päťdesiatročnom horizonte nepresiahol 50 percent HDP, teda hornú hranicu stanovenú ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti

Ukazovateľ S₂

predstavuje hodnotu, o ktorú sa musí trvale zmeniť primárne štrukturálne saldo, aby sa súčasná hodnota budúcich primárnych sald rovnala súčasnej úrovni hrubého dlhu

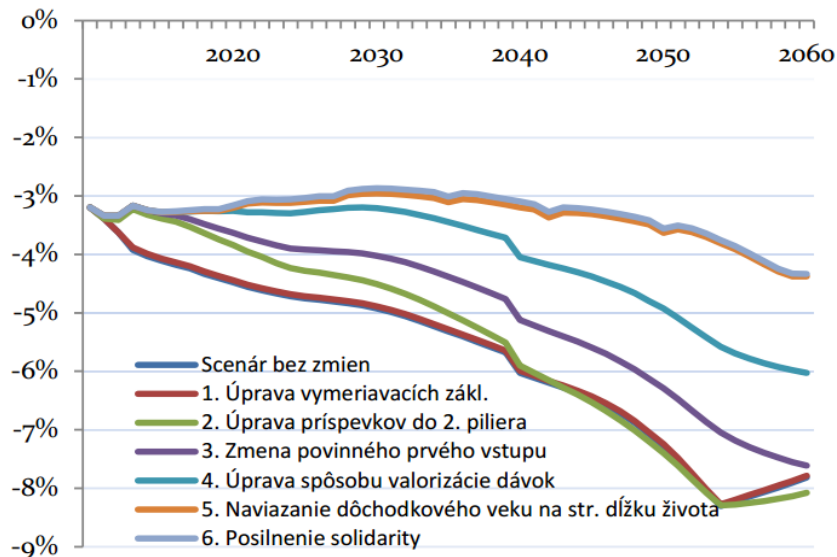
Čisté bohatstvo

vlastné imanie verejného sektora upravené o implicitné záväzky a podmienené záväzky, iné aktíva a iné pasíva. Jeho medziročná zmena umožňuje podrobnejšie analyzovať všetky vplyvy hospodárenia vlády v danom roku

Opatrenia s vplyvom na dlhodobú udržateľnosť

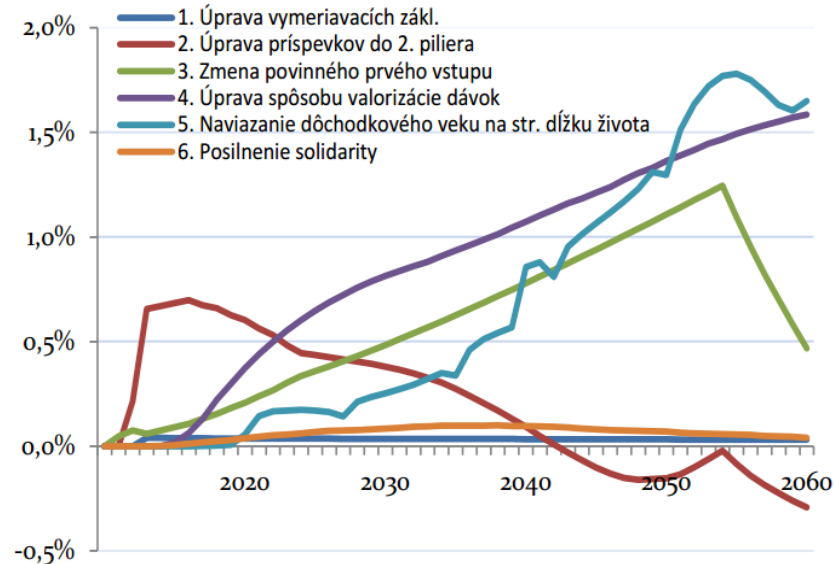
...vplyvy zmien schválených v roku 2012

Graf 5: Bilancia priebežného systému²⁴ (v % HDP)

Zdroj: RRZ

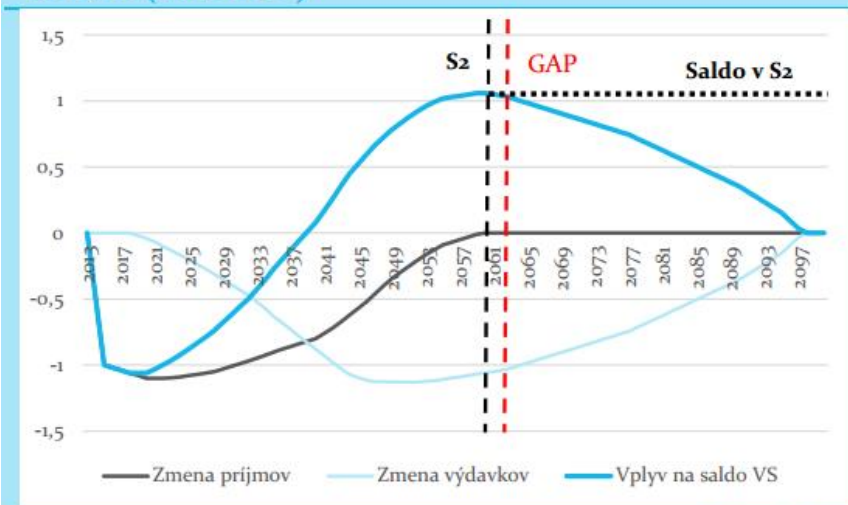
Graf 6: Príspevky k zmene bilancie priebežného systému (v % HDP)

Zdroj: RRZ

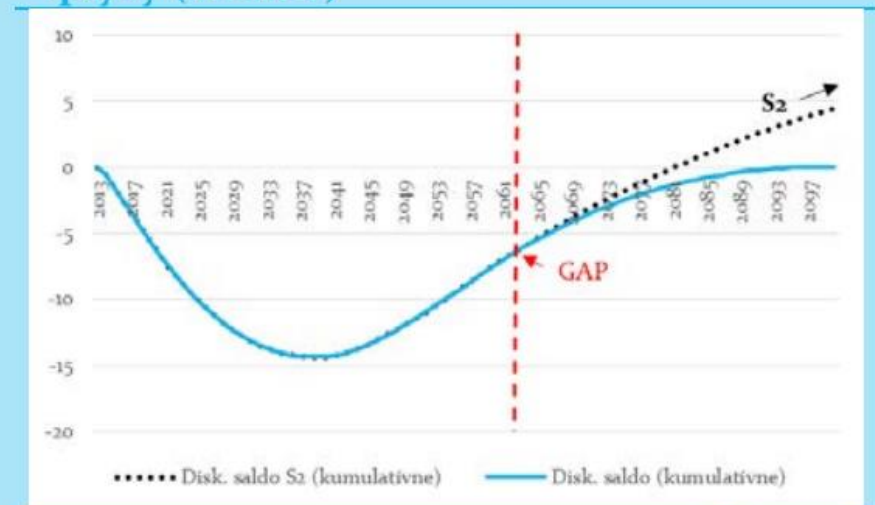
Opatrenia bez vplyvu na dlhodobú udržateľnosť

Graf 3: Opatrenie s dlhodobým vplyvom na saldo (% HDP)

Zdroj: RRZ

Graf 4: Diskontované saldo - kumulatívne vplyvy (% HDP)

Zdroj: RRZ

- Základný kameň ústavného zákona, komplexný pohľad na verejné financie (cez stavové veličiny)
- Koncept odstraňuje nezdravé motivácie politikov a zvyšuje transparentnosť, napríklad:
 - konsolidácia na úkor štátnych podnikov, krátkodobé benefity verzus dlhodobé vplyvy (napr. dôchodková reforma), zanedbávanie opráv a údržby, predaj aktív pod cenu
- Nevyhnutným predpokladom je kvalitná údajová základňa, ktorá je výsledkom reformy riadenia verejných financií:
 - zavedenie medzinárodných účtovných štandardov IPSAS, externý audit účtovných závierok
- Riešenie otvorených metodických otázok (spôsobu ocenenia, odhad niektorých aktív a pasív)

Postup výpočtu ukazovateľov

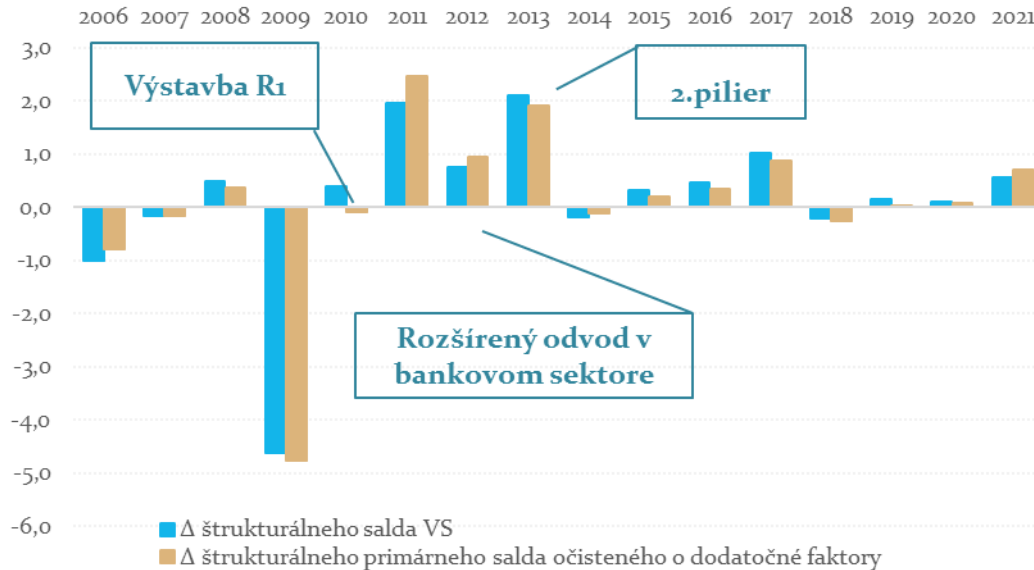
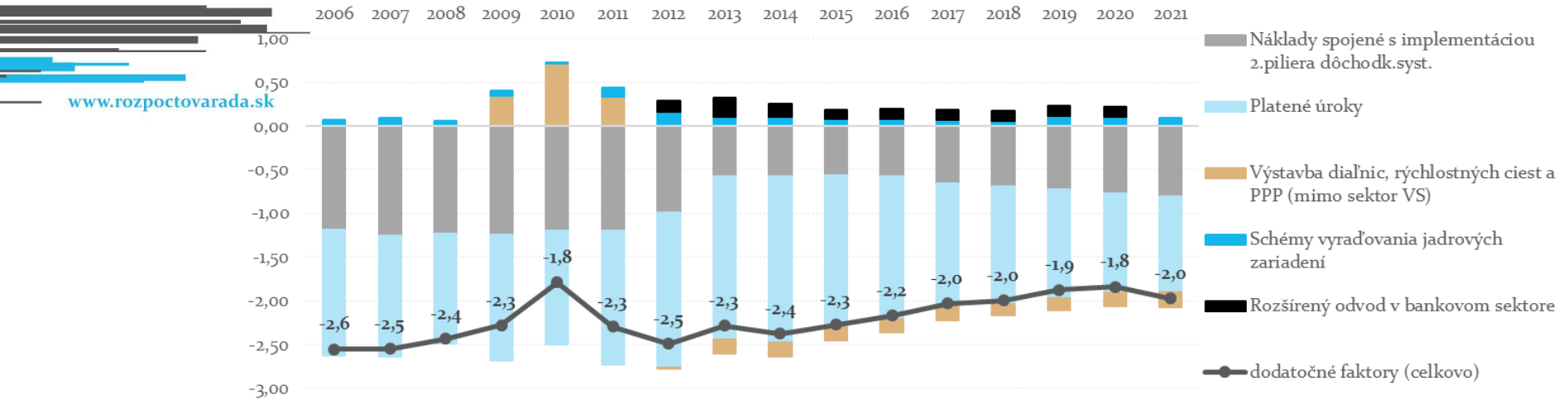
Tabuľka: Porovnanie jednotlivých prístupov

NPC scenár (% HDP)		2013	2014
1.	NPC saldo verejnej správy	-3,0	-4,6
2.	Analytické očistenie*	-2,1	-3,0
3.	Očistené NPC saldo verejnej správy (1-2)	-0,9	-1,6
Saldo verejnej správy (% HDP)		2013	2014
4.	Saldo verejnej správy	-3,0	-2,8
5.	Analytické očistenie*	-2,1	-1,2
6.	Očistené saldo verejnej správy (4-5)	-0,9	-1,6
7.	Veľkosť opatrení (4-1)		1,8
8.	Zmena štrukturálneho salda (medziročná zmena riadku 6)		-0,7
9.	Konsolidačné úsilie vlády ($6_t - 3_t - 6_{t-1} + 3_{t-1}$)		0,1

Pozn.: * očistené o cyklickú zložku, jednorazové vplyvy, náklady 2. piliera, platené úroky, výstavbu diaľnic

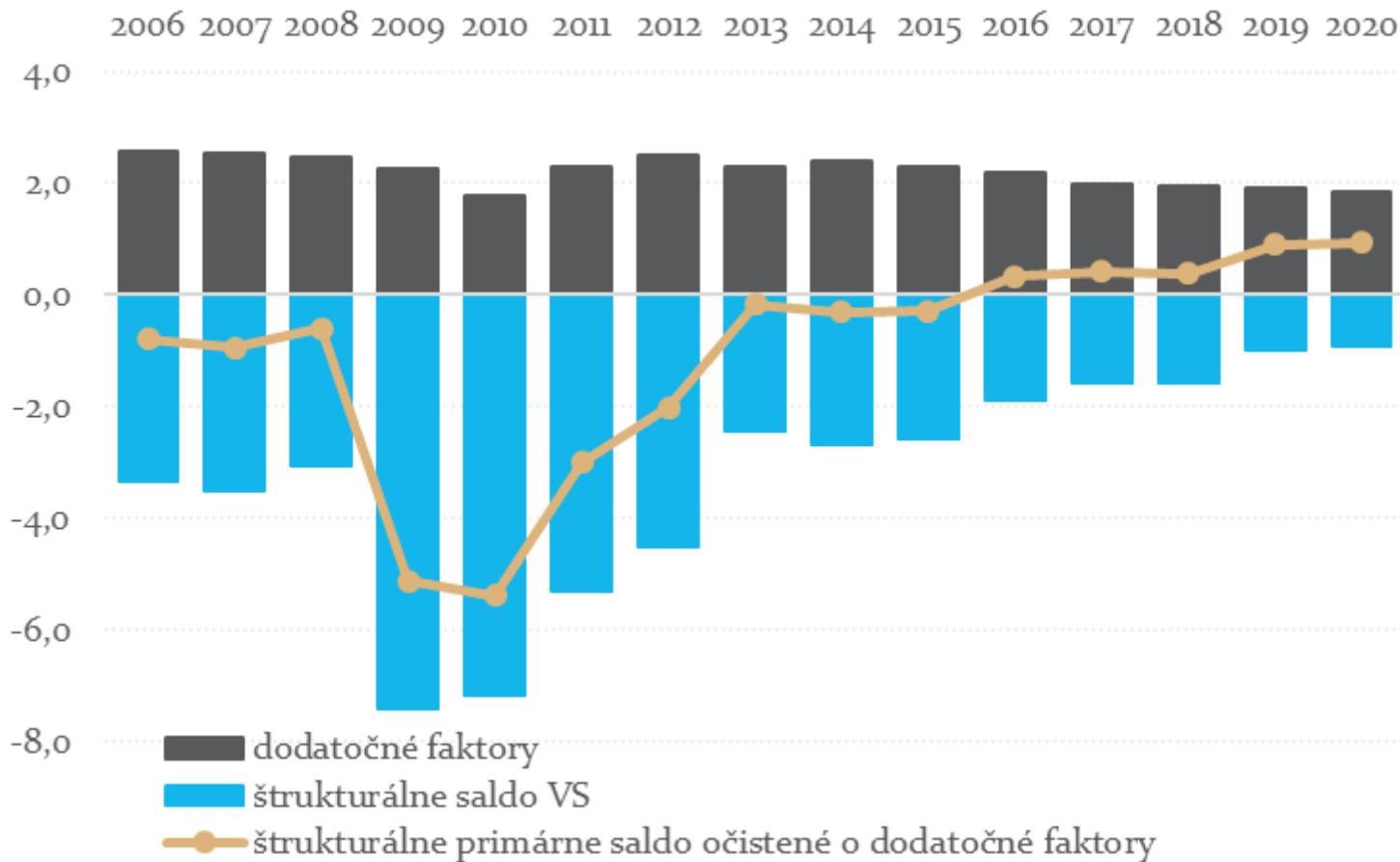
Analytické očistenie - ostatné úpravy

Opatrenia bez vplyvu na dlhodobú udržateľnosť a čisté bohatstvo

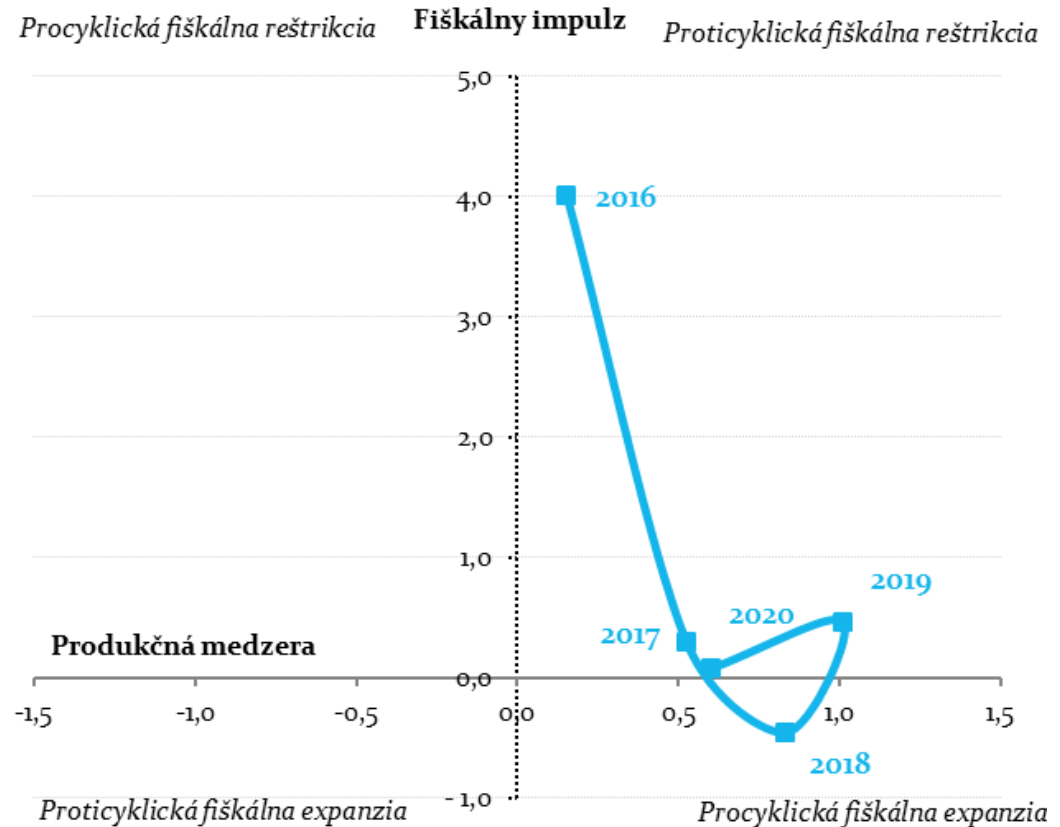
Očistenie salda VS

štrukturálne saldo, štrukturálne primárne saldo

- Meria príspevok verejných rozpočtov k medziročnej zmene agregátneho dopytu (zahŕňa aj vplyv vzťahov s rozpočtom EÚ)
- Charakterizuje rozpočtovú politiku → stabilizačná alebo procyklická hospodárska politika
- Metodické otázky: cash verzus ESA2010

Fiškálny impulz

Posilnenie fiškálneho rámca na Slovensku

www.rozpoctovarada.sk

2009

- Východiskom bola diskusná štúdia NBS

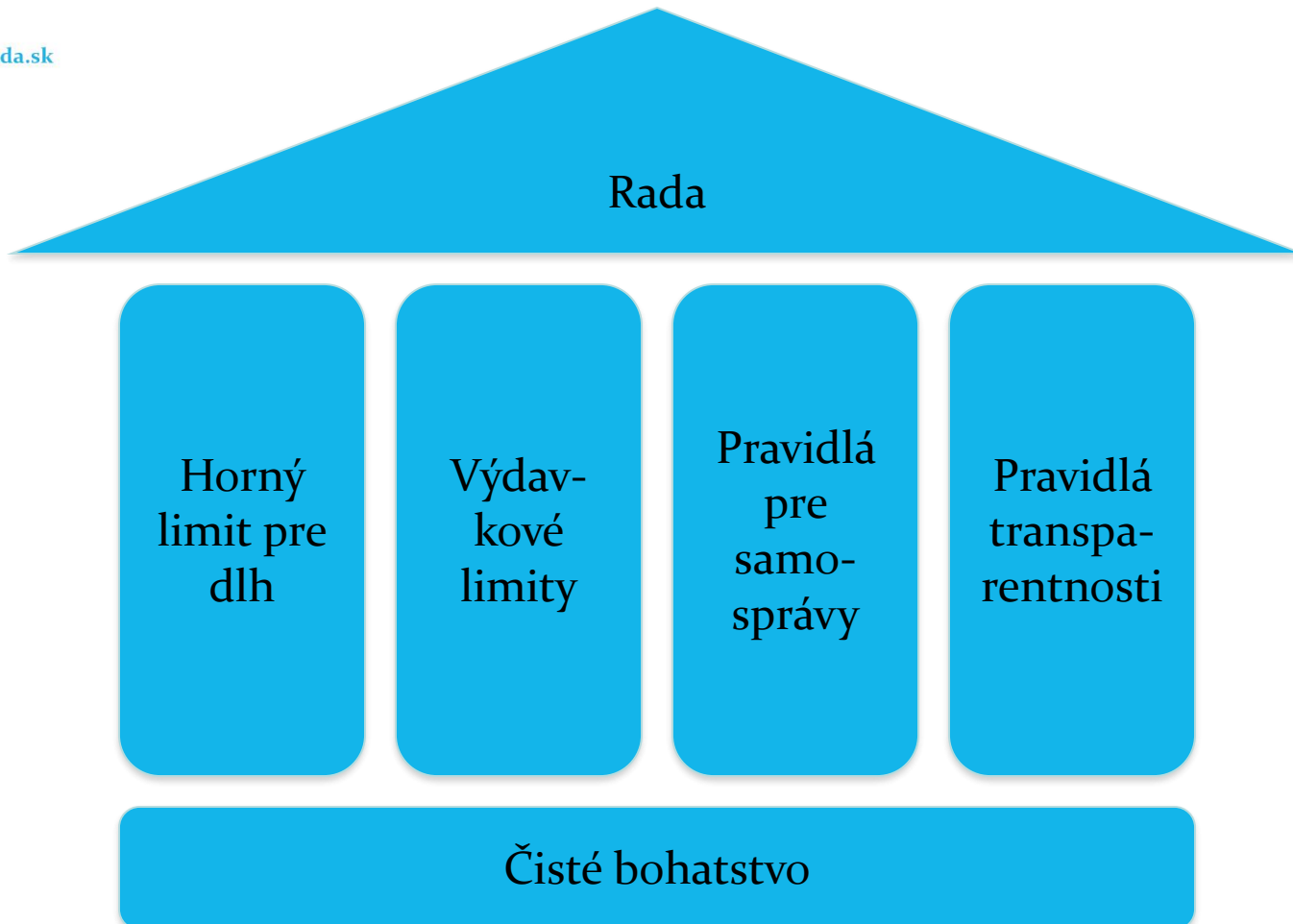
2010

- Diskusie s relevantnými politickými stranami pred parlamentnými voľbami
- Programové vyhlásenie vlády z augusta

2011

- Diskusie v parlamentnom výbore
- Návrh legislatívy v septembri (podpísané jedným poslancom z každej politickej strany)
- **Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti z decembra** (schválený 146 hlasmi zo 147 poslancov)

Koncepcia ústavného zákona

- Rada
 - traja členovia + sekretariát s výkonným riaditeľom
- Predseda rady
 - menovaný parlamentom (3/5 väčšinou) na návrh vlády
 - sedemročné neobnoviteľné funkčné obdobie
- Ďalší členovia rady
 - navrhovaní prezidentom SR a guvernérom NBS (schvaľovaní jednoduchou väčšinou v parlamente)
 - sedemročné neobnoviteľné funkčné obdobie (výnimkou je prechodné obdobie na začiatku fungovania Rady)
- Sekretariát
 - výkonný riaditeľ a približne 15 analytikov
 - prostredníctvom výberového konania

Zrkadlo pre vládu, studňa informácií pre verejnosť a pomocník parlamentu

RRZ vo svetle 9 princípov pre nezávislé fiškálne inštitúcie definované OECD:

<p>Miestne osvojenie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rámec schválený všetkými stranami • Niektoré aspekty dlhovej brzdy spochybnené ex post 	<p>Vzťah k legislatíve</p> <ul style="list-style-type: none"> • RRZ vypracováva správy o plnení pravidiel rozpočtovej zodpovednosti, môže hodnotiť legislatívne návrhy
<p>Nezávislosť a nestrannosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • RRZ je plne nezávislá (aj od štátneho rozpočtu), jasne definované funkčné obdobie členov a kvalifikačné požiadavky 	<p>Prístup k informáciám</p> <ul style="list-style-type: none"> • Právo požadovať údaje a konzultácie od subjektov verejnej správy
<p>Mandát</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mandát stanovený v ústavnom zákone, vrátane hlavných publikácií a termínov 	<p>Transparentnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publikácie (s databázou údajov a metodikou) verejne dostupné na internetovej stránke
<p>Zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ročný rozpočet do výšky 2 mil. eur, financovaný z rozpočtu NBS 	<p>Komunikácia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relatívne intenzívne pokrytie v médiách, RRZ komunikuje aj cez blogy, Facebook, Twitter
<p>Externé hodnotenie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Panel poradcov založený v roku 2012 	

- Rada garantuje kvalitu výstupov, výkonný riaditeľ je zodpovedný za fungovanie inštitúcie
- Rada hodnotí skutočný vývoj vo verejných financiách, ale nedáva odporúčania pre fiškálnu politiku
- 4 hlavné (pôvodné) úlohy RRZ:
 1. Hodnotenie plnenia pravidiel rozpočtovej zodpovednosti a transparentnosti
 2. Príprava správ o dlhodobej udržateľnosti VF
 3. Stanoviská k legislatívnym návrhom
 4. Monitorovanie a hodnotenie vývoja verejných financií

Nové úlohy RRZ

- Hodnotenie plnenia pravidla o vyrovnanom rozpočte (implementácia tzv. fiškálneho kompaktu)
 - Hodnotenie aktivácie korekčného mechanizmu v prípade významnej odchýlky od strednodobého rozpočtového cieľa (alebo cesty vedúcej k jeho naplneniu)
 - Hodnotenie trvania výnimočných okolností - počas tohto obdobia sa korekčný mechanizmus neuplatní
- Hodnotenie daňovej prognózy pre účely zostavenia rozpočtu
 - Plnohodnotné členstvo vo Výbore pre daňové prognózy od septembra 2014